

4163

ΣΥΝΤΟΜΟΣ

ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ

ΨΥΧΗΣ.

Τί γὰρ ὠφελείται ἄνθρωπος, εἰὰν τὸν κόσμον ὅλον
κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῆ; ἢ τί
δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς
ψυχῆς αὐτοῦ; Ματθ. ΙΣΤ. 26.

ΕΝ ΣΜΥΡΝῃ,

Ἐκ τῆς τυπογραφίας Γ. Γριφίττου.

1851.

ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ

ΨΥΧΗΣ.

ΚΕΦΑΛ. Α'.

Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ.

Ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐσωτερικῶς εἶναι πεποικισμένος μὲ ἐξοχόν τινα οὐσίαν, πάντῃ διαφέρουσαν ἀπὸ τὸ σῶμά του καὶ ἰδιαιτέρας ἀπὸ αὐτὸ ἔχουσαν ἐνεργείας, εἶναι φανερώτατον. Καθότι, ἐνῶ τὸ ὑλικὸν καὶ ἀναίσθητον σῶμά του εἶναι προσδεδεμένον εἰς τὴν γῆν, ἡ ψυχὴ του πετᾷ εἰς τὰ ἄνω, καὶ παραδιδομένη εἰς τὴν θεωρίαν καὶ τὴν μελέτην τῶν ὄντων, συλλογίζεται κατ' ἰδίαν, μὲ ἀκατανόητον σχεδὸν ποικιλίαν παραβάλλουσα τὰ ἔμπροσθεν αὐτῆς παρρησιαζόμενα ἀπειράριθμα ἀντικείμενα. Καὶ ὅταν μὲν τὸ σῶμα φθάνη εἰς τὴν ὀρίμην του ἡλικίαν, καὶ ἀναπτύσση ἐντελῶς τὰς φυσικὰς του δυνάμεις, ἡ ψυχὴ δὲν φθάνει εἰς προδιωρισμένον βαθμὸν τελειότητος, ἀλλὰ προβαίνει ἀκόμη ἀβξάνουσα εἰς σοφίαν καὶ γνῶσιν· ὅταν δὲ τὸ σῶμα ἀσθενῇ ἢ καὶ καταντᾷ εἰς τὸ γῆρας, ἡ ψυχὴ

ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἤβᾶ καὶ εἶναι εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς, ἢ καὶ αἰσθάνεται ἰδίως τῆς θλίψεως καὶ πόνου, ἀσχέτως τοῦ σώματος.

Κανὲν ἄλλο δὲν ὑπάρχει τοσοῦτον ἀναγκαῖον καὶ οὐσιῶδες εἰς τὸν ἄνθρωπον ὅσον τὸ νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἀξίαν τῆς ψυχῆς του καὶ τὰς ἀξιοθαυμάστους καὶ παραδόξους αὐτῆς ιδιότητας· διότι καὶ πᾶν τὸ εἰς τὴν λέξιν **Ἐρησκεία** ἐμπεριλαμβανόμενον, εἰς τὴν ψυχὴν ἀναφέρεται. Καὶ πολλὰ δὲ παραγγέλματα τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς ἀνατρέπονται ὡς παράλογα, ἢ καὶ κρίνονται ἄξια καταφρανήσεως καὶ ἄχρηστα, ἂν ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς δὲν θεωρῆται ὡς τὸ μεγαλύτερον ἀγαθὸν ἀφ' ὅσα ὁ ἄνθρωπος δύναται ν' ἀπολαύσῃ, καθὼς καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῆς τὸ μεγαλύτερον κακόν.

Ἐν συντόμῳ ἐπιχειριζόμενος νὰ θεωρήσω τὴν ἀξίαν τῆς ψυχῆς, σκοπὸν προτίθεμαι νὰ λάβω τὰς ἀποδείξεις μου ἀπὸ τὰς ἰδικὰς σας παρατηρήσεις καὶ ἀπὸ τὰς ἐναργείας τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς, ὅπως διόλου ἀποφεύγων πᾶσαν φιλοσοφικὴν ἔρευναν περὶ τῆς φύσεώς της, καὶ πᾶσαν ἀφηρημένην περὶ αὐτῆς συζήτησιν.

Ἀπὸ τὴν παρατήρησιν λοιπὸν τῶν κατ' ἐκείστην συμβαινόντων ἐνώπιόν σας ἀποδεικνύεται τρανώτατα ἡ ἀξία καὶ ἡ ὑπεροχὴ τῆς ψυχῆς. Θεωρήσατε ποία εἶναι ἡ κατάστασις σας, ποία εἶναι ἡ κατάστασις τῶν φίλων σας κατ' ἡμέραν! Τὴν στιγμήν ταύτην δὲν κλαίετε ἢ σεῖς, ἢ ἐκεῖνοι, τὸν φιλόστοργον πατέρα

σας, τὸν στενὸν φίλον σας, τὸν ἠγαπημένον συγγενῆ σας; Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν πόσον προσφιλὴς μᾶς ἦτον ὁ νεκρὸς οὗτος! Εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας του, εἰς τὴν τελείαν ἀνάπτυξιν τῶν προσωπικῶν του χαρίτων πόσον χρήσιμος μᾶς ἦτο, καὶ σήμερον, φεῦ! ὅποια αἰφνίδιος, καὶ πικρὰ, καὶ παράδοξος μεταβολή! Τὸ ἀγαπητὸν μᾶς ὑποκείμενον ἔγινε βρωμερὸν πτώμα· τὸ ἀγαπητὸν μᾶς ὑποκείμενον κατήνησεν ἄχθος ἀρούρης καὶ καλὸν μόνον διὰ τὸν τάφον. Ἐρωτᾶς πόθεν προέρχεται ὥστε αὐτὸς ὁ τοσοῦτον πρὸ μιᾶς ἐβδομάδος, πρὸ μιᾶς ἡμέρας ἀγαπητὸς μᾶς, νὰ καταντήσῃ τώρα νὰ μᾶς προξενῇ φρίκην καὶ τρόμον; Ἡ ἀπόκρισις εὐθύς διακηρύττει τὴν ἀξίαν καὶ τὴν ὑπεροχὴν τῆς ψυχῆς. Διότι ἂν ὁ νεκρὸς αὐτὸς, δηλαδὴ ὁ πατὴρ μᾶς, ὁ φίλος μᾶς, ὁ συγγενὴς μᾶς ἔδύνατο νὰ ἀνοίξῃ τὸ στόμα καὶ νὰ μᾶς ὁμιλήσῃ τὴν ὄραν ταύτην, εὐθύς ἤθελε μᾶς ἀποκριθῆναι· Ἄπορεῖτε; λυπεῖσθε; χύνετε τρυφερὰ δάκρυα, ὀδυρόμενοι διὰ τὴν φρικαλέαν ταύτην μεταβολὴν τοῦ τοσοῦτον ἀγαπητοῦ καὶ ἀξιεράστου ὑποκειμένου σας; Τὸ αἴτιον εἶναι ὅτι τὸ ἀθάνατον Ὄν τὸ ὑποῖον δι' ὀλίγα ἔτη ἐκατοίκησεν εἰς τὸ σαρκίον τοῦτο, ἔφυγε πλέον. Ἡ ψυχὴ μου ἢ ὅποια ἐνυπῆρχεν εἰς τὸ σῶμά μου ἔδιδεν εἰς αὐτὸ τὴν κίνησιν του, τὴν ὑπαρξίν του καὶ τὴν καλλονὴν του, καὶ κατ' ἣν στιγμήν αὕτη ἀπῆλθε κατὰ τὸν προσδιορισμὸν τῆς, τὸ σῶμα ἐτρέπη εὐθύς εἰς ἀχρεῖον πτώμα, τὸ ὅποιον πρέπει νὰ διελθῆ εἰς γῆν, καὶ γῆ νὰ δια-

μένη, μέχρις οὗ ἡ φωνὴ ἐκείνου ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ Ἀνάστασις καὶ ἡ Ζωὴ τὸ συνενώση πάλιν διὰ παντός με αὐτήν. »

Ἀπὸ τοῦτο λοιπὸν τὸ κοινὸν παράδειγμα εἰς τὸ ὁποῖον ἴδαμεν πόσον μεγάλη εἶναι ἡ διαφορὰ ὅταν ὁ ἀγαπητὸς μας πατήρ, ὁ φίλος, ὁ συγγενής μας ὑπάρχη ἀκόμη εἰς τὴν ζωὴν καὶ ἦναι εἰς ἐνέργειαν, καὶ ὅταν, ἀφοῦ ἡ ψυχὴ ἀναχωρήσῃ, μεταβληθῇ εἰς ἄχρηστον πτώμα, ἐννοοῦμεν κάλλιστα πόσον πολύτιμον πρέπει νὰ θεωρῶμεν τὴν ψυχὴν μας.

Ἄν δὲ, ἀφίνοντες κατὰ μέρος τὸ πρᾶγμα τοῦτο τὸ ὁποῖον κατ' ἐκάστην συμβαίνει ἐνώπιόν μας, σρέψωμεν τὰ βλέμματα εἰς τὸ βιβλίον τὸ ὁποῖον ἐγράφη διὰ Θείας ἐμπνεύσεως, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ γνωρίσωμεν ἐντελέστατα τὴν ἀξίαν τῆς ψυχῆς μας.

Τί ἄλλο τῶνόντι δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν μεγαλοπρεπέστερον παρά τὴν ἐν αὐτῷ γιγνομένην περιγραφὴν τῆς δημιουργίας τοῦ παντός; Κύτταξε τοὺς Οὐρανοὺς, οἱ ὁποῖοι ὅσον μεγάλοι καὶ ἀπείρως ἐκτεταμένοι εἶναι, ὁ Θεὸς Εἰπὲ μόνον, καὶ ἀμέσως ἔλαβαν τὴν ὑπαρξίν των με ὅλα τὰ ἐν αὐτοῖς τάγματα. Ἡ γῆ, ἡ Θάλασσα, ὁ ἀὴρ με ὅλα τὰ ἀπειράριθμα πλήθη τῶν ζώων, τῶν πτηνῶν καὶ τῶν ἰχθύων ἐν ἀκαρεῖ ἐδημιουργήθησαν διὰ τῆς πνοῆς τοῦ στόματός του. Πρὸ τοῦ ὅμως νὰ δημιουργηθῇ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἡ Προαιώνιος Τριάς συνεκρότησε συμβούλιον. « Καὶ εἶπεν ὁ Θεός, Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ κατ' ὁμοίωσιν.

Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα Θεοῦ οὗ ἐποίησεν αὐτόν. + (*) Ἐκαμε δηλαδὴ τὴν ψυχὴν του κατὰ τὰς ἠθικὰς τῆς ἐνεργείας καὶ δυνάμεις ἀναμάρτητον, καὶ ἀθάνατον ἀντίτυπον τοῦ ἑαυτοῦ του.

Ἀκολούθως δ', ὅτε ὁ Παμπόνηρος Σατανᾶς, ἐπιχειρισθεὶς νὰ ἐξαλείψῃ τὴν εἰκόνα ταύτην καὶ νὰ καταστρέψῃ τὸ Δημιούργημα τὸ ὁποῖον ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ εἶχεν ὑπεριψώσει τοσοῦτον, ἐπεβουλεύθη τὴν ψυχὴν του, καὶ διὰ τῆς δολιότητος ἠγωνίσθη νὰ φέρῃ τὸν παντελῆ εἰς αὐτὴν ὄλεθρον, ὁ Ὑψιστος Θεός, διὰ τοῦ μέσου, διὰ τοῦ ὁποῖου ηὐδόκησε νὰ τὴν ἐπαναγάγῃ εἰς τὴν πρώτην τῆς κατάστασιν, διεκήρυξε τρανώτερον ἀκόμη τὴν μεγίστην αὐτῆς ἀξίαν. Παράτηρησε τῶνόντι τὴν μεγαλειότητα Ἐκείνου ὁ ὁποῖος μόνος ἀπὸ ὅλα τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἦτον ἱκανὸς νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν ψυχὴν εἰς τὴν εὐνοϊαν καὶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. Ἐκείνου, λέγω, ἐνώπιον τοῦ ὁποῖου τὸ ἔαθος τῆς ἀχανοῦς θαλάσσης, τὸ ὕψος τῶν ὄρεων, αἱ ἄπειροι ἐκτάσεις τῆς γῆς καὶ ἡ ἀκατανόητος περιστροφὴ τῶν στερεωμάτων εἶναι ὡς ἐλάχιστος κόκκος ἄμμου εἰς τὴν στάβλιν, καὶ ἐνώπιον τοῦ ὁποῖου τὰ ἀπειράριθμα πλήθη τὰ κατοικοῦντα τὴν γῆν καὶ ὅλαι αἱ δόξαι καὶ αἱ μεγαλοπρέπειαι των εἶναι ὡς μηδὲν. Κύτταξέ τον! (†) Αὐτός, ναί, αὐτός ἀνχλαμβάνει τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἦτον ἀδύνατον

(*) Γεν. Α'. 26, 27. (†) Τὴν ἀνωτέρω περιγραφὴν

νά πράξωσιν οἱ ἄγγελοι, τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς αὐτὸς ἀναδέχεται νά τὴν ἐπαναγάγῃ εἰς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὄχι δι' ἀπλῆς λέξεως τοῦ στόματός του, καθὼς εἰς τὴν ἡμέραν εἰς τὴν ὁποίαν ἔκαμε τοὺς οὐρανούς καὶ τὴν γῆν, ἀλλὰ διὰ μέσου ἀπειράκις ἐπιμόχθου καὶ πολυτίμου, διὰ πορείας πολλῶν βημάτων, καθὲν ἐκ τῶν ὁπίων ἦτον ἐπίσης μυστηριώδες εἰς τοὺς ἀγγέλους καθὼς καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Διὰ νά σώσῃ τὴν ψυχὴν, ἀφίνει κατὰ μέρος τὴν δόξαν του, γεννᾶται πτωχὸς καὶ ἄπορος, καὶ ζῆ ὑβριζόμενος, διωκόμενος καὶ καταφρονοῦμενος ὑφ' ἀπάντων. Ἀποθνήσκει καὶ γίνεται προσφορά περὶ ἁμαρτίας καὶ κατάρρα, διὰ νά δείξῃ εἰς τὸν πατέρα του θεῖαν ὑπακοήν, καὶ μετὸν θάνατόν του ν' ἀποδώσῃ εἰς αὐτὸν πλήρη ἱκανοποίησιν διὰ τὴν παράβασιν τοῦ νόμου του. Στάσου δ' ἔπειτα ὀλίγον, καὶ παρατήρησε ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ Σωτὴρ, καὶ τί ἔκαμε, καὶ θέλει ἐξάπαντος ὁμολογήσῃν ὅτι ὅλα ὅσα θαυμάζει ὁ κόσμος ὡς ἄξια λόγου καὶ ἐκθειάζει ὡς πολύτιμα, εἶναι ἀνεκφράστως μηδαμινὰ ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν καὶ τὴν ὑπεροχὴν τῆς ψυχῆς.

Ἀπορίας τῶντι μεγίστης ἀξίον εἶναι πῶς ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος κατὰ πᾶσαν τελειότητα ἦτον ὁμοιος μετὸν Αἰώνιον Πατέρα του ἐταπεινώθη εἰς τὸν σταυρὸν, καὶ ἔχυσε τὸ αἷμά του διὰ νά ἐξαγοράσῃ τὴν ψυχὴν.

ἐλάβομεν ἐκ τοῦ Ι' Κεφ. τοῦ Εὐαγγελικωτάτου προφήτου Ἰσαΐου, εἰς τὴν ὁποίαν τρανιῶτατα ἀναφαίνεται ἡ θεία χάρις καὶ ἡ ἀπειρος τοῦ Ὑψίστου δόξα καὶ μεγαλοπρέπεια.

Καὶ ὁ εὐφύστερος κατ' ἀλήθειαν νοῦς ἐξίσταται ἀναλογιζόμενος τὸ ἀχανὲς βάθος τοῦ μυστηρίου τούτου, καὶ, ἂν μάλιστα ἀφίνηται εἰς τὴν ἰδίαν του διάθεσιν, καταντᾷ εἰς μεγίστην ἀμφιβολίαν, καὶ ἴσως ὅλως διόλου καὶ εἰς ἄρνησιν τοῦ πράγματος. Τὸ δὲ μέσον τὸ ὁποῖον μᾶς προφυλάττει ἀπὸ τὴν τοιαύτην ἄρνησιν, ἣτις κυρίως εἶναι βλασφημία κατὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ φέρει τὸν ὀλεθρὸν μας, ἀκόμη περισσότερον ἀποδεικνύει τὴν ἀξίαν τῆς ψυχῆς. Καθότι αὐτὸ τὸ Παναγιῶνιον Πνεῦμα τὸ ὁποῖον ἐν ἀρχῇ ἐξήγαγε τὸ φῶς ἀπὸ τοῦ σκότος, καὶ τὴν τάξιν καὶ τὴν εὐπρέπειαν ἀπὸ τοῦ χάος, κατέρχεται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διὰ νά φέρῃ τὴν περὶ σωτηρίας μαρτυρίαν. Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, » εἶπεν ὁ Σωτὴρ, » ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. » (*) Μὲ ἄλλους δηλαδὴ λόγους, τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας (διότι καὶ αὐτὸ εἶναι ὁ μόνος διδάσκαλος τῆς Θεῖας Ἀληθείας) ἔχει ὡς ἐπαγγελίαν τρόπον τινὰ νά δεικνύῃ τὴν προσωπικὴν δόξαν, τὴν δικαιοσύνην, καὶ τὸ ἔργον τῆς ἀπολυτρώσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ· ὅθεν καὶ παρίσταται ἀδιαλείπτως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ μᾶς φωτίζει νά διακρίνωμεν ἐντελέστατα τὰς ἀληθείας ταύτας αἱ ὁποῖαι εἶναι μωρία εἰς τὸν νοῦν τοῦ φυσικοῦ ἀνθρώπου, καὶ νά ἐμβαδύνωμεν ἀκριβῶς εἰς τὰ πράγματα τὰ ὁποῖα ὁ Ὑψίστος ηὐδόκησε νά μᾶς ἀποκαλύψῃ.

(*) Ἰωάν. ΙΣΤ'. 14.

Κρίνε λοιπόν ποία είναι ἡ ὑπεροχὴ τῆς ἀθανάτου ταύτης ἐσωτερικῆς σου οὐσίας, ἣτις εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς μὲν προήχθη ἀπὸ τὸν Θεὸν τῆς δόξης (κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ ὁποίου καὶ ἰδημιουργήθη), ἀκολούθως δ' ὑπῆρξεν ἐξαγορὰ τοῦ αἵματος τοῦ υἱοῦ του, καὶ τώρα εἶναι ὑπὲρ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ἁγίου του Πνεύματος. Φυσικῶς δὲ τῷ λόγῳ ἡ ἀξία τῆς ψυχῆς πρέπει νὰ ἦναι ἀκατανοήτως μεγάλη, καὶ οὐδ' ὑπάρχει ἀμφισβησία ὅτι εἶναι κληρονόμος τοῦ Οὐρανίου Βασιλείου, ἐνῶ δι' αὐτὴν εἶναι ὡς προσδιωρισμένος καθηγητῆς καὶ ἀδιάλειπτος ὁδηγός τῆς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα.

Ἡ ἀξία δὲ τῆς ψυχῆς φαίνεται ἔτι μᾶλλον ἂν παρατηρήσωμεν τὴν ἀνυπέροχον ἐκείνην δόξαν εἰς τὴν ὁποίαν ἀνυψοῦται καὶ τὴν τρομερὰν ἀθλιότητα εἰς τὴν ὁποίαν καταβυθίζεται εἰς τὸ μέλλον. Ἀφοῦ, ὡς ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ, παρέλθωσι τὰ ὀλίγα ἔτη τὰ ἐπὶ γῆς προσδιωρισμένα διὰ τὴν ἀνατροφήν καὶ τὴν δοκιμασίαν τῆς, ἂν ἡ χάρις καὶ αἱ προσφοραὶ τῆς ἀπολυτρώσεως ἔλαβον τὴν ἀνήκουσαν ὑποδοχὴν, θέλει εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ζῶντος Θεοῦ, ὅπου διαλάμπει αἰωνία ἡμέρα, καὶ ἀπὸ ὅπου διὰ παντός ἀποδιώκεται πᾶν τι τὸ ὁποῖον προξενεῖ φόβον, ἢ καὶ πρὸς στιγμὴν τείνει νὰ διακόψῃ τὴν τελείαν τῆς εὐδαιμονίαν. Ἐνῶ δὲ τοιαύτην μεγαλοπρεπῆ καὶ αἰδίδιον ἀπολαύει κατοικίαν ἡ ψυχὴ εἰς τὸν Οὐρανόν, θέλει ἔχει βεβαίως καὶ συνοδίαν ὑπερτεροῦσαν κατὰ τὴν δόξαν ὅλας τὰς ἐξωτερικὰς μεγα-

λοπρεπείας. Ἀποστατήσας ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸν Θεόν, διεκόπη καὶ ἀπὸ πᾶσαν σχέσιν μὲ τὰ ἄλλα ἐκεῖνα πνεύματα τὰ ὁποῖα κατοικοῦσι τὸν ἀόρατον κόσμον, ἀλλ' ἀφοῦ οἱ σκοποὶ τῆς χάριτος λάβωσι τὴν ἀπαιτουμένην ἐκπλήρωσίν των εἰς τὴν ψυχὴν, συμμετέχει καὶ αὕτη πάλιν ἀπὸ ὅλα τὰ ἀνεκτίμητα προνόμια καὶ τὰ χαρίσματα τῶν ἀγγέλων. Περιβάλλεται, δηλαδή, λάμπιν δόξης φαινοτέραν τοῦ ἡλίου, καὶ ἀνυψοῦται εἰς βαθμὸν εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι ἀδύνατον νὰ φθάσωσι τῆς φαντασίας μας τὰ ὄρια. Πᾶσα ἔλλειψις καὶ πᾶσα κηλὶς προσκεκολλημένη εἰς τὴν παρούσαν τῆς κατάστασιν ἐξαλείφεται, καὶ αἱ ἠθικαὶ τῆς τελειότητες φαίνονται λαμπρότεραι τῆς ἐξωτερικῆς καλλονῆς μὲ τὴν ὁποίαν εἶναι περιβεβλημένη. Ἄν δὲ ὑποληπτώμεθα τοσοῦτον πολὺ ὑποκείμενόν τι μόνον διότι ἐγεννήθη ἀπὸ ἐπιστήμους καὶ λαμπροὺς γονεῖς, καὶ διότι μέλλει ἀκολούθως νὰ κληρονομήσῃ μεγάλα ὑπάρχοντα, πόσον μᾶλλον δὲν πρέπει νὰ ἐκτιμῶμεν τὴν ψυχὴν μας, ἡ ὁποία, ἂν δὲν ἀπολεσθῇ ἀπὸ τὴν ἰδίαν τῆς ἀνεπανόρθωτον ἁμαρτίαν, μέλλει νὰ κληρονομήσῃ τὰ πλοῦτη τῆς αἰωνιότητος, νὰ σταθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐρόνου τοῦ Ἰεχωβάχ, εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν μὲ τοὺς ἀγγέλους, καὶ νὰ πίνῃ ἀπὸ τοὺς ῥύακας τῆς ἡδονῆς οἱ ὁποῖοι ἀκαταπαύστως ῥέουσι πρὸς δεξιάν του!

Καὶ ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους ἐπίσης ἰσχυρὰν ἀποδεικνύει περὶ τῆς ἀξίας τῆς ψυχῆς, ἂν καὶ κατὰ δυστυχίαν λυπηρὰν καὶ ἀξιοδάκρυτον, μᾶς παρέχει ἡ

Ἱερὰ Γραφὴ περιγράφουσα τὴν συμφορὰν εἰς τὴν ὁποίαν καταβυθίζεται ἂν χαθῆ. Ἄν δὲν ἀξιώθῃ νὰ εἰσεέλθῃ διὰ τῆς μεσιτείας τοῦ Σωτῆρος εἰς τὴν δόξαν του, ὡς Ἐλιβερά τρώντι μεταβολή! Ὡς πταίστης, ὁ ὁποῖος διὰ τὸν ὑψηλὸν του βαθμὸν καθίσταται μεγαλητέρας ἀκόμη ποινῆς ἄξιος, καταδικάζεται εἰς φρικωδεστάτην τρώντι τιμωρίαν. Ἀποκόπτεται ἀπὸ πᾶσαν μὲ τὸν Θεὸν συγκοινωνίαν καὶ σχέσιν, ἀποδιώκεται εἰς ἀκατανόητον ἀπόστασιν, ἀποχωρίζεται δι' ἀδιαβάτου χάσματος, καὶ λαμβάνει τιμωρὸν τῶν σφαλμάτων τῆς ἐκείνου ὡς πρὸς τὴν ἰσχὺν τοῦ ὁποῖου ὅλη ἡ ἀνθρωπίνη δύναμις εἶναι ἀσθενεστέρα καὶ τῆς τοῦ νεογνοῦ βρέφους. Ναί! Κατ' αὐτῆς διεγείρεται ἡ χεὶρ ἐκείνη ἡ ὁποία βίπτει τοὺς πλανήτας ἀπὸ τὰς τροχιὰς των καὶ ἀνυψοῖ τὰς νήσους ὡς κόκκον ἄμμου. Ἡ ψυχὴ ἡ ὁποία χάνεται μέλλει νὰ ὑποφέρῃ τὴν διὰ τὸν διάβολον καὶ τοὺς ἀγγέλους του προητοιμασμένην ποινήν, νὰ ὑποφέρῃ τὴν ποινήν ἣτις ἐναπόκειται εἰς τὸν ἀποστάτην καὶ τὸν φανερὸν ἐχθρὸν τοῦ Πανκράτου Θεοῦ, τοῦ ὁποῖου τὸ ἔργον, τοῦ ὁποῖου ἡ μόνη χάρα ἐκ τῆς πτώσεώς του ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἦτο νὰ καταστρέψῃ, εἰ δυνατὸν, ὅλους τοὺς σκοποὺς τῆς Θείας χάριτος, νὰ ἐξολοθρεύσῃ τὸ βασίλειόν του, καὶ νὰ κατασπιλώσῃ τὴν δόξαν του, καὶ ὁ ὁποῖος ἀπεπλάνησεν ἤδη ἀναριθμήτους ψυχὰς, καὶ δὲν παύει νὰ προδίδῃ καὶ νὰ ἐπιβουλεύηται τὸν Θεόν, ἕως οὗ ἔλθῃ ἡ ἡμέρα νὰ λάβῃ πλήρη τὴν καταδίκην του.

Ἄν ὄχι μὲ τὰ ἴδια βασανιστήρια, εἰς τὴν ἰδίαν τοῦλάχιστον κόλασιν μὲ τὸ βδελυρὸν τοῦτο ὄν, μέλλει καὶ ἡ ψυχὴ ἡ ὁποία χάνεται νὰ ὑποφέρῃ τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ.

Εἴτε λοιπὸν τὴν μακαριότητα θεωρῶν τὴν ὁποίαν ἡ ψυχὴ ἀπολαύει, εἴτε τὴν ἀθλιότητα εἰς τὴν ὁποίαν καταδικάζεται, ἀφοῦ διέλθῃ τὰ ὀλίγα ταῦτα ἐπὶ τῆς γῆς ἔτη, θέλεις ὁμολογήσειν ὅτι καὶ τὰ δύο δεικνύουσι σαφέστατα τὴν μεγαλειότητά της.

Αἱ ἐνάργειαι δ' αὐταὶ τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς διακηρύττουσιν ὅτι, ἀναντιρρήτως, καὶ ὁ ἐλάχιστος ἐπαίτης φέρει μεθ' ἑαυτοῦ μεγαλητέρα πλοῦτη, καὶ ἔχει τοιαύτην προσωπικὴν μεγαλοπρέπειαν, ὁποῖαν ὁ κόσμος ὅλος δὲν ἔμπορεῖ νὰ τὸν δώσῃ. Ἡ ψυχὴ, διὰ τῆς ὁποίας καθίσταται ἱκανὸς νὰ συλλογίζηται καὶ νὰ ἐκλέγῃ, ὑπερτερεῖ κατὰ τὴν ἀξίαν ὅλα ὅσα οὔτε τὸ ὄμμα ἴδε ποτέ, οὔτε ὁ νοῦς ἐφαντάσθη, καθότι ἅπαντα ἡ μεγαλειότης τοῦ φυσικοῦ τούτου κόσμου φαίνεται μικρά, διότι παρέρχεται ὅλα τὰ ἐν αὐτῷ πράγματα θέλουσι παλαιωθῆν ὡς τὸ ἱμάτιον, καὶ ὅλα τὰ ἔργα τῆς φύσεως θέλουσιν ἀλλαγῆν, ἀλλὰ τὰ ἔτη τῆς ψυχῆς, ἡ μακαριότης καὶ ἡ ἀθλιότης της, διαμένουσι διαπαντός, ὡς ὁ ἀμετάτρεπτος Θεὸς ὁ δημιουργὸς της.

Ἐκ τῶν ἐναργειῶν δὲ τούτων παρατηροῦμεν, ὅτι τὰ σχέδια τὰ ὁποῖα μὲ τὸσαύτην προσοχὴν καὶ φροντίδα μορφόνουσιν οἱ μεγάλοι πολιτικοὶ καὶ οἱ ἰσχυροὶ ἄρχοντες διὰ νὰ σώσωσιν ἕν ἔθνος καὶ ἐξ αὐτῆς

τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τοῦ θλίθρου του, εἶναι ὡς παύγια παραβαλλόμενα μὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν σωτηρίαν μιᾶς μόνης ψυχῆς, καὶ βλέπομεν πόσον εἶναι ἀληθῆς ἡ Θραυμασία αὕτη διαβεβαίωσις, ὅτι εἰς τὸν οὐρανόν, τὴν καθέδραν τῆς δόξης, καὶ μεταξὺ τῶν ἀγγέλων, τῶν ὁποίων οἱ στοχασμοὶ ποτὲ δὲν περιορίζονται εἰς μικρὸν τι - ὑπάρχει χαρὰ διὰ τὸν ἁμαρτωλὸν τὸν μετανοοῦντα. * Οὐδὲ φαίνεται παράδοξον διατὶ ὁ Παντοδύναμος Κύριος ἀγωνίζεται (ἂν μᾶς συγχωρῆται ἡ ἔκφρασις αὕτη) τοσοῦτον συνεχῶς καὶ ἐπανειλημμένως, μὲ φιλοστόργους νοουσιᾶς καὶ προτροπᾶς, νὰ καταπέισῃ τὰ τέκνα τῶν ἀνθρώπων ὥστε νὰ φροντίζωσι διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς των. — Ἐκ τούτων δ' ἀπάντων μένει πλέον ἰχνὸς ἀμφιβολίας περὶ τῆς ἀπαραβλήτου καὶ ἀνεκτιμήτου ἀξίας τῆς ψυχῆς :

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Ποῖον τὸ ὄφελος ἂν γνωρίζωμεν ἐντελῶς τὴν ὑπεροχὴν τῆς ψυχῆς.

Ἄνωτέρω ἐπεχειρίσθημεν ν' ἀποδείξωμεν τὴν ἀπαραβλήτον ὑπεροχὴν τῆς ψυχῆς. Διὰ πολλὰ δὲ μᾶς εἶναι ἀναγκαιότατον νὰ γνωρίζωμεν ἐντελῶς καὶ κατὰ τὸ δέον τὴν ὑπεροχὴν ταύτην, καθ' ὅσον μάλιστα ἐπὶ τούτου κυρίως βασιίζεται πᾶσα ἀληθῆς

ἔρησκεία. Οἱ μὴ γνωρίζοντες νέοι τὴν ἀνεκτιμήτον τῆς ψυχῆς ἀξίαν, ὑπολαμβάνουσι ὅτι αἱ μωραὶ διασκεδάσεις καὶ αἱ ἀνόητοι ἡδοναὶ εἶναι αἱ πρῶται πηγαὶ τῆς τέρψεως, καὶ ἐπομένως ὑπάρχουσι ψυχροὶ εἰς τὴν ἔρησκείαν (μαλονότι αὕτη τοὺς ὑπόσχεται τὴν εἰρήνην, τὴν χαρὰν, τὴν αἰώνιον ζωὴν), καὶ τὴν ἀποστρέφονται ὡς ἐπίβουλον ἐχθρὸν τῆς εὐδαιμονίας των. ἄλλ' ἀφοῦ ἄπαξ συλλάβωσιν ὀρθὴν ἰδέαν περὶ τῆς ἀξίας τῆς ψυχῆς, ἀρχίζουσι πλέον νὰ ἐκτιμῶσι τὰ πνευματικὰ πράγματα, καὶ τότε ἀκούονται οἱ θελξικάρδιοι οὔτοι λόγοι ἐκ τῶν χειλέων των. * Διέκρινα ἤδη ποῖον εἶναι τὸ μέγα συμφέρον μου, καὶ ἀφίρωσα εἰς αὐτὸ τὸ ἄνθος τῶν ἡμερῶν μου καὶ τὴν ἰσχὺν τῆς ζωῆς μου. Ἐγνώρισα τὴν ἀξίαν τῆς ψυχῆς μου, καὶ ἀπελυτρώθην ἀπὸ τὴν μαγευτικὴν δύναμιν τῶν διεφθαρμένων ἡδονῶν, καὶ κατέθραυσα ὅλην τὴν γοητευτικὴν ἰσχὺν τῶν σκληρῶν φίλτρων των. *

Ἐπίσης δὲ μᾶς εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖον νὰ γνωρίζωμεν τὴν ἀξίαν τῆς ψυχῆς διὰ νὰ διαμένωμεν τίμιοι καὶ εἰς τὸ ἐπάγγελμά μας, καὶ νὰ προφυλαττώμεθα ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς οἱ ὁποῖοι καταπλημμυροῦσι τὸ ἐμπόριον καὶ πᾶν κοσμικὸν ὑπόργημα. Εἰς τὰς ἀγοράς, εἰς τοὺς περιπάτους, εἰς τὰς λέσχας, εἰς πᾶσαν γενικῶς συναναστροφὴν, περὶ ἄλλουτινὸς κυρίως, δὲν γίνονται ὁμιλίαι, εἰμὴ περὶ πλούτου, περὶ πολυτελείας, καὶ περὶ δόξης, αἱ ὁποῖαι ὡς μιάσματα προσκολλώμεναι διαφθείρουσι τὰ ἦθη

ἐκείνων οἱ ὁποῖοι τὰς ἀκούουσιν. Ὅταν δὲ τοιοῦτο-
 τρόπως ἀνακρλέγωνται αἱ ἡδοναὶ καὶ τὰ κοσμικὰ
 πάθη τὰ ὁποῖα εἶναι ἔμπροτα εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐπι-
 φέρουσι καὶ τὰ συνήθη τοῦ ἐμπορίου ἀββωπτήμα-
 τα. Ἐντεῦθεν πηγάζει ὁ δόλος, τὸ ψεῦδος, ἡ ἀκά-
 τη, ἡ ὑπερόριος τιμὴ τῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα
 φθείρουσι τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν εἰρήνην πολλῶν.
 Ὅλα δὲ ταῦτα εἶναι ἀποτελέσματα τῆς αἰσχροκερ-
 δείας καὶ τῆς ὑπερβολικῆς λύσσης τὴν ὁποίαν ἔχο-
 μεν διὰ τὴν ἀνάγκην χρήματα, καὶ ἄλλως δὲν
 θέλομεν εἶσθαι ἱκανοὶ ὅτι ἀποσκορακίζωμεν τὸ το-
 σοῦτον διαδεδομένον τοῦτο κακόν, παρὰ μόνον γνωρίζον-
 τες τὴν ἀξίαν τῆς ψυχῆς μας· ἀπὸ δὲ μάλιστα
 τοῦτο λάβη χώραν, ἀμέσως ἀναφαίνεται πότον αἰ
 περὶ κερδοσκοπείας καὶ περὶ ὄλων ἐν γένει τῶν
 ἐγκοσμίων πραγμάτων μέχρι τοῦδε ἰδέαι μας, ἦσαν
 κακὰ καὶ διεφθαρμένα, καὶ ἐπομένως καὶ τὸ ἐμ-
 πόριον καὶ ὅλα τὰ ἄλλα βιομηχανικὰ ἐπαγγέλματα
 λαμβάνουσιν ἄλλοιαν μορφήν. Ἡ συνείδησις πρὸ
 πάντων φωτιζομένη, ἴσταται ὡς ἀγρυπνος φύλαξ,
 καὶ προμηνύουσα τὴν ἔλευσιν τοῦ κινδύνου, δια-
 τηρεῖ καθέκαστον πιστότατον εἰς τὸ οὐσιωδέστατον
 του συμφέρον, καὶ τὸν ἐνισχύει νὰ νικᾷ εὐκό-
 λως τοὺς πειρασμοὺς οἱ ὁποῖοι πρὶν τὸν ἐκράτουν
 αἰχμάλωτον. « Τί γὰρ ὠρελεῖται ἄνθρωπος, » θέλει
 εἶσθαι τὸ ἱερὸν παντὸς σύνθημα, « ἰάν τὸν
 κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιω-

θῆ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς
 αὐτοῦ; » (*)

Πόσον ἀναγκαῖον μᾶς εἶναι νὰ γνωρίζωμεν ἐν-
 τελῶς τὴν ἀξίαν τῆς ψυχῆς φαίνεται ἀκόμη καὶ ἂν
 παρατηρήσωμεν, ὅτι ἐπὶ τούτου καὶ μόνου κυρίως
 βασίζεται ἡ ἀληθῆς προσευχὴ, καὶ ἐκ τούτου ἐξαρ-
 τᾶται ὅλον τῆς τὸ ἀποτέλεσμα. Τῶντι δὲ ἂν,
 ὅταν ἄνθρωπος ὁμιλῇ μὲ ἄνθρωπον, ἡ ὑπόκρισις
 ἦναι βδελυρὰ καὶ ἀξιολύπητος, πόσον μᾶλλον ὅταν
 ὁ ἄνθρωπος ὁμιλῇ μὲ τὸν Θεόν; Ἄλλὰ τί ἄλλο,
 εἰμὴ φανερὰ ὑπόκρισις εἶναι ἡ προσευχὴ, ὅταν ὁ
 προσευχόμενος δὲν αισθάνηται τὴν ἀξίαν τῆς ψυ-
 χῆς; Πῶς ἐμπορεῖς τῶντι, ἂν δὲν αισθάνησαι τὴν ἀ-
 ξίαν τῆς ψυχῆς σου, νὰ ἱκετεύσῃς τὸν Θεὸν νὰ ἀποσύρῃ
 ἀπὸ σοῦ τὴν διακρυχθεῖσαν κατὰ τῆς ἀμαρτίας ὀρ-
 γὴν του, νὰ τὸν δεηθῆς νὰ σὲ λυτρώσῃ ἀπὸ τὸ
 μόλυσμα τῆς, καὶ νὰ τὸν ζητήσῃς θερμῶς τὴν ἐξ Ὑ-
 ψους βοήθειάν του διὰ τὰς πνευματικὰς σου ἀνάγκ-
 ας; Εἰς τὰ κοσμικὰ πράγματα ποτὲ δὲν ἐνδια-
 φερόμεθα εἰς τι τοσοῦτον πολὺ, ἂν δὲν προβλέπωμεν
 ὅτι ἡ μεγάλην ζημίαν θέλομεν πάθειν ἐκ τῆς ἀποτυ-
 χίας αὐτοῦ, ἢ μέγα ὄφελος ἐκ τῆς ἐπιτυχίας του.
 Ἄς τρέχωμεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς προσευχόμεθα
 κατ' ἰδίαν εἰς τὸν θάλαμόν μας, μὲ ὅλην τὴν ἀπαι-
 τουμένην τάξιν καὶ εὐλάβειαν, ἂν δὲν γνωρίζωμεν
 τὴν ἀξίαν τῆς ψυχῆς, παριστάνομεν μόνον τὸ πρόσ-

(*) Ματθ. ΙΣΤ'. 26.

ωπον τοῦ ἀληθοῦς χριστιανοῦ, χωρίς ὁμως νὰ ἔχωμεν τὸ ἴδιον μὲ αὐτὸν πνεῦμα, ἀπαρλλάκτως καθὼς καὶ οἱ παριστῶντες εἰς τὸ θάλατρον τοὺς βασιλεῖς καὶ τοὺς ἥρωας, χωρίς αὐτοὶ νὰ ἦναι τοιοῦτοι. Ἐκ τούτου δὲ καὶ πάμπολλοι, ἂν καὶ φαίνονται ὅτι εἶναι καθ' ὅλα εὐλαβεῖς, οὔτε τὴν ἐλαχίστην ἰδέαν περὶ τῆς πίστεως τῶν ἔχουσιν, οὔτε τὸ ἐλάχιστον ὄφελος ἐξάγουσιν ἀπὸ τὰς καθημερινὰς τῶν δεήσεις. Καὶ τί ὄφελος πρέπει νὰ προσμένωσιν ἀπὸ τὴν εὐλάβειάν των, ἐνῶ καὶ αἱ πρὸς τὸν Θεὸν ἐξομολογήσεις των δὲν ἔχουσιν οὔτε ἔχνος εἰλικρινείας, καὶ αἱ προσευχαί των εἶναι ψυχραὶ, καὶ αἱ εὐχαριστήσεις των ἐξέρχονται μόνον ἐκ τῶν χειλέων των; Ὁ Θεὸς εἶναι Θεὸς ἀληθείας, ἄθεν καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ τὸν προσφέρωμεν εἰλικρινῆ λατρείαν· ἐξωτερικὴ δ' εὐλάβεια, καὶ λέξεις ἀπλαῖ μένουσιν ὅλως διόλου ἀτελεσφόρητοι, καὶ οὔτε αἱ ἁμαρτίαι μας συγχωροῦνται, οὔτε αἱ κακαὶ μας διαθήσεις καταδαμάζονται. Ἄλλο δὲ δὲν εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ὑποκριτικῆς ταύτης μὲ τὸν Θεὸν συνδιαλέξεώς μας, παρὰ νὰ κολλοῦμεν μόνον τὴν φιλαυτίαν μας, καὶ ν' ἀποσκληρύνωμεν τὴν τραχύτητα τῆς καρδίας μας. Τέλος ὁμως ἀνακαλύπτεται διὰ μιᾶς ἡ ὑπόκρισις μας, καὶ τιμωρεῖται κατὰ τὸ θεόν.

Τούναντιον δὲ συναισθάνεται τὴν ἀξίαν τῆς ψυχῆς σου; Τότε καὶ ἡ εὐλάβειά σου λαμβάνει ἀλλοίαν μορφήν. Θέλεις ἐξομολογεῖσθαι μετ' εἰλι-

κρινούς θλίψαι; τὴν ἁμαρτίαν σου, θεωρῶν αὐτὴν ὡς ἔχθρὸν τοῦ οὐσιωδεστάτου καὶ τοῦ ἀθανάτου συμφέροντός σου, θέλεις δέεσθαι διὰ τὴν χάριν καὶ τὴν ἄφραϊν τῶν πλημμελημάτων σου μὲ μεγαλητέραν θερμότητα, βλέπων καὶ γνωρίζων ὅτι ὁ λόγος πρόκειται περὶ μεγάλου καὶ ἀνεκτιμήτου πράγματος, δηλαδὴ περὶ τῆς ψυχῆς σου, καὶ αἱ εὐχαριστήσεις σου θέλουσιν ἐξέρχεσθαι ἐκ καρδίας δι' ὅσα ἀγαθὰ ἀπῆλαυσε ἤδη, ἐπειδὴ μάλιστα θέλεις παρατερεῖν ὅτι πᾶσα ἐκ Θεοῦ χάρις εἶναι ὡς πρόδρομος τὸς αἰωνίου μακαριότητος τῆς ψυχῆς.

Ἀπ' ὅλα δὲ ταῦτα ἐξάγομεν ὅτι, καθὼς μᾶς εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἀπακρούωμεν τοὺς πειρασμοὺς τοῦ σατανᾶ, καὶ νὰ πράττωμεν ἀκριβῶς τὰ θρησκευτικὰ μας καθήκοντα, οὕτω μᾶς εἶναι ἀναγκαῖον νὰ γνωρίζωμεν ἐντελῶς καὶ τὴν ἀξίαν τῆς ψυχῆς μας, ὡς φυσικὸν ἀποτέλεσμα τοῦ ὁποίου θέλει εἶσθαι νὰ φροντίζωμεν ἐπιμελῶς διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς. Πόσον δὲ φρονίμοι εἶναι οἱ φροντίζοντες διὰ τὴν ψυχὴν των, γίνεται ἐναργέστατον, ἂν ἀπλῶς μόνον μὲ αὐτὴν παραβάλωμεν καὶ τὴν προσωπικὴν καλλονὴν, καὶ τὴν τιμὴν, καὶ τὴν μάθησιν, καὶ τὰ πλούτη, καὶ τὰν ἄλλο τῶν συνήθως τιμωμένων μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ κομψὴ καὶ ἀξίεραστος εὐμορφία ἡ ὁποία αἰχμαλωτίζει τὸ ὄμμα παντός ὁ ὁποῖος τὴν βλέπει, καὶ γιμίζει ἀπὸ οἴησιν καὶ κενοφροσύνην ἐκείνον ὁ ἴσως τὴν ἔχει, ἀξίζει τὴν φροντίδα τὴν ὁποίαν

καταβάλλομεν διὰ τὴν διατηρήσωμεν, καὶ ἀνταμειβόμεθα διὰ τοὺς ἐπὶ τούτου κόπους μας; Οὔτε ἡ μεγαλητέρα προσοχὴ καὶ πρόβλεψίς μας, οὔτε καμμίᾳ ἀνθρωπίνῃ δυνάμει ἢ ἰκανότητι, ἰσχύουσι νὰ τὴν προφυλάξωσιν ἀπὸ τὴν φθορὰν τοῦ καιροῦ, ἀπὸ τὰς προβολὰς τῆς ἀσθενείας, ἀπὸ τὸ ἀφευκτον βέλος τοῦ θανάτου.

Αἱ ὑψηλαὶ θέσεις, αἱ τιμαὶ καὶ αἱ δόξαι, διὰ τὰς ὁποίας πολλοὶ εὐχαρίστως θυσιάζουσι τὴν ἀνάπαυσίν των καὶ πωλοῦσι τὴν ἐλευθερίαν των, τί ἀξίζουσι, ἐνῶ ὑπόκεινται εἰς τὴν ἰδιοτροπίαν καὶ τὴν θέλῃσιν ἄλλου; Πόσοι ἄλλοτε οἱ εὐνοούμενοι τῆς αὐλῆς, τὰ εἰδῶλα τοῦ βασιλέως, εἶδον τέλος πάντων ὅλας των τὰς τιμὰς κατεστραμμένας, καὶ τὰ ὀνόματά των καταβεθυρισμένα εἰς λήθην, ἂν ὄχι εἰς παντελεῆ καταφρόνησιν!

Ὁρέγῃσαι νὰ ἀνυψωθῆς εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς φιλολογικῆς φήμης, καὶ νὰ λάμψῃς χωρὶς ἀντίζηλον κατὰ τὰς γνώσεις; Ἄλλ' εἰς μίαν ὀλεθρίαν ὄραν ἕξαφνα παραλυσία, ἢ βίαιος πυρετός, δύνανται νὰ φέρωσιν εἰς ἀταξίαν τὴν κατασκευὴν τοῦ μυελοῦ σου, νὰ ἐκκενώσωσιν ὅλα τὰ ταμεία τῆς γνώσεώς σου, καὶ ἐν στιγμῇ νὰ ἐξαλείψωσιν ἀπὸ τὴν μνήμην σου ὅλους τοὺς θησαυροὺς ὅσους ἐναπεταμίευσας εἰς αὐτήν· καὶ οὕτω νὰ ἴδῃς τὸν ἑαυτὸν σου εἰς τῆσδε ἀβύσσου ἀβύσσου καταστάσιν, λυπηρὸν, δηλαδὴ, θέαμα τῆς ἀνθρωπίνης οἰήσεως, ἀξιοδάκρυτον, ἂν καὶ ἀναντιρρήτην, δαίγμα τοῦ ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐκ-

τιμῶσι τὴν ἀπόκτησιν τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων πολὺ περισσότερον τοῦ δέοντος.

Ἀποβλέπει ὁ σκοπὸς σου νὰ γίνῃς μεγαλόπλουτος, νὰ λάμψῃς εἰς τὸ ἐμπόριόν σου καὶ νὰ κατασταθῆς ἰκανὸς νὰ ἐκπληρόνης ὅλας σου τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς ἐρέξεις; Ἄλλὰ πόσον ἀναξία εἶναι τοιαύτη φροντίς, ὡς ὅλων διόλου ἄστατος καὶ ἀβέβαιος! Κεὶ αὐτὴ ἡ ζωὴ μας, τὸ θεμέλιον, δηλαδὴ, ὅλων τῶν κοσμικῶν ἡδονῶν, τί ἄλλο εἶναι εἰμὴ ἀτμὸς εὐάρεστος εἰς τὴν ὄψιν, ὁ ὁποῖος φαίνεται δι' ὀλίγον καὶ ἐν τῷ ἅμα χάνεται! Ἐκάστη ἡμέρα δὲν λείπει, καθὼς γνωρίζομεν, νὰ μεταφέρῃ μέρος τῶν πλουσιῶν καὶ εὐκαταστάτων μας εἰς ἄλλον κόσμον, ὅπου οὔτε ὀβολὸν λαμβάνουσι μαζῆ των ἀπὸ τοὺς μεγάλους θησαυροὺς των.

Καὶ ἂν καταβάλλῃς δὲ ὅλην σου τὴν φροντίδα διὰ τὰ τρυφερὰ ἐκεῖνα ἐνέχυρα τῆς πρὸς σὲ ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τὰ τέκνα σου, δηλαδὴ, τὰ ὁποῖα ἤθελες εἶσθαι σκληρότατον τέρας τῆς φύσεως ἂν παρημέλεις, μένεις καὶ ἰδῶ εἰς μεγίστην ἀπορίαν. Εἶναι τὸ ἀκριβὸν τέκνον σου, ἢ ζωῶσα εἰκὼν σου! καὶ πόσον ἀνίκανος εἶσαι νὰ διατηρήσῃς τὴν ἀνεκτίμητον ζωὴν του ἀπὸ τοὺς κινδύνους καὶ ἀπὸ τὸν σκληρὸν θάνατον! Μίαν στιγμὴν νὰ ἐλλείψῃ ἀπὸ πλησίον σου ἀπερχόμενον εἰς ἐπίσκεψιν ἢ εἰς ὑπηρεσίαν, τρομάζεις διὰ τὴν βραδύτητά του, ὡς ἡ φιλόστοργος μ' ἦτορ τοῦ Σεισάρα, καὶ μὲ μεγάλην ἀνυπομονησίαν καὶ τρυφερότητα ἐρωτᾷς· «διὰ τί ἤργησε

τόσον ὁ υἱὸς ἢ ἡ θυγάτηρ μου; καὶ ἔξαφνα τὸ σκληρὸν θέλος τοῦ θανάτου σὲ τὰ ἀφαιρᾷ ἀπὸ τὰς ἀγκάλας σου.

Κατὰ τὸν ἴδιον δὲ τρόπον εἰάν θεωρήσῃς γενικώτερον κάθε τι, τὸ ὅποιον τὰ τέκνα τῶν ἀνθρώπων ζητοῦσι ν' ἀπολαύσωσι μὲ τοσαύτην ζέσειν, καὶ τὸ παραβάλης μὲ ὅσα ἀποβλέπουσι τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς σου, θέλεις ἰδεῖν ὅτι ὅλα ἐν γένει τὰ πράγματα διὰ τὰ ὅποια φροντίζομεν, παρεκτός τῆς ψυχῆς, εἶναι κατὰ δυστυχίαν μάταια καὶ προσωρινά, καὶ ἄλλο καλὸν δὲν ἔχουσι, εἰμὴ ὅτι κατ' ἑκάστον χρόνον ἐκπίπτουσιν ἀπὸ τὴν ἀξίαν των, ἕως οὗ τελευταῖον διὰ τοῦ θανάτου καταπτῶσι διὰ παντός εἰς τὸ τέλος των.

Ἄλλ' ἂν, ἀφ' ἐτέρου, παραδώσῃς ὅλην τὴν προσοχὴν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν εἰς τὴν ψυχὴν σου, ὅλαί αἱ ἀπροσδόκητοι δυστυχίαι, αἱ συμφοραὶ, οἱ χαμοὶ, καὶ ὅσα καταθλίβουσι τὰ ἀμαρτωλά τέκνα τῶν ἀνθρώπων, θέλουσι σὲ ἀποδείξειν ὅτι εἶσαι πολλὰ φρόνιμος, ὡς καταγιγόμενος εἰς τοσοῦτον ἀξιόλογον πρᾶγμα. Καὶ τὰ δάκρυα δ' ἀκόμη, καὶ οἱ θρήνοι, καὶ τὰ παράπονα ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἀποτυγχάνουσιν εἰς τὰ κοσμικὰ των σχέδια, θέλουσι σὲ διακηρύξειν ὅτι εἶσαι μακάριος, διότι ὀρέγεσαι τὴν σωτηρίαν τῆς ἀθανάτου ψυχῆς σου. Ναί! Γνωρίζεις τὴν ἀξίαν τῆς καὶ ἀγωνίζεσαι συλλαλῶν κατ' ἑκάστην μὲ τὸν Θεόν, τὸν Δημιουργόν τῆς, τὸν Σωτῆρά τῆς, καὶ τὸν Ὁδηγόν τῆς, νὰ τῆς ἔξασφα-

λίσης τὴν αἰώνιον εὐδαιμονίαν τῆς; Ἐξάπαντος λοιπὸν θέλεις ὑπερνικήσειν ὅλα τὰ δεινὰ τὰ ὅποια βασανίζουσι τὸ ἀνθρώπινον γένος. Μόνον τὸ θνητὸν, τὸ ἄχρηστον μέρος σου δύνανται αὐτὰ νὰ πληγώσωσιν, ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ εἰσχωρήσωσι βαρύτερον, μήτε νὰ φθάσωσι τοσοῦτον ὑψηλά, ὥστε νὰ θλάψωσι καὶ τὴν ψυχὴν σου· τὸ ἐναντίον δὲ μάλιστα, μετεξὺ ὅλων τῶν πραγμάτων τὰ ὅποια συνεπιφέρουσι μαζῆτων ἀναπόφευκτον ὄλεθρον, ἢ ἐκλογὴν τὴν ὅποιαν σὺ μὲ τοσαύτην φρόνησιν ἔκαμες, θέλει σὲ καλύπτειν ὡς θώραξ, καὶ θέλει σὲ κάμνειν ἄτρωτον.

Εἶσαι πτωχὸς καὶ καταφρονεῖσαι ἀπὸ τοὺς υἱοὺς τῆς ὑπερηφανείας; Ἔχεις ἄπειρα παραδείγματα-ικανώτατα πρὸς παρηγορίαν σου. Διέλθε τὴν διδακτικὴν ἱστορίαν τῶν ἀγίων τοῦ Θεοῦ, αἵτινες καὶ ἐκεῖνοι ἦσαν πτωχοὶ καὶ καταπεφρονημένοι, καὶ παράβαλε μὲ τὴν κατάστασίν σου τὸν ψυχορραγοῦντα Λάζαρον, τὴν ἀξιοθαύμαστον, δηλαδή, ἐκείνην ἀντίθεσιν τῆς ταπεινωσύνης καὶ τῆς μεγαλειότητος, τῆς ἐσχάτης πτωχείας καὶ τοῦ τεραστίου πλούτου. Μὲ ὑπομονὴν, μὲ φαιδρότητα καρδίας θέλεις ἰδεῖν ὅτι, ἂν κατέβαλες τὴν ἀνήκουσαν φροντίδα διὰ τὴν ψυχὴν σου, μετ' οὗ πολὺ θέλεις ἀνταμειφθῆν μὲ δόξαν βεβαίαν, τὴν ὅποιαν μάλιστα ἢ μεγίστην πενίαν καὶ τὰ μακρότατα καὶ σκληρότατα παθήματα θέλουσιν ἐπιλαμπρύνειν περισσότερον.

Καὶ εἰς τὴν ἀφρώστιαν δ' ἀκόμη ἡ μεγάλη σου

γνώσις ὅτι πρὸ παντός ἄλλου ἐφρόντισες διὰ τὴν ψυχὴν σου φαίνεται ἔτι λαμπρότερον. Διότι μολονότι ἡ ὑγεία σου εἶναι ἀπολύτως οὐσιώδης διὰ τὰς ἀπολαύσεις τῶν αἰσθήσεων, μολονότι καὶ ὁ μικρότερος πόνος καὶ ἡ ἀταξία τοῦ σώματος στεροῦσι τὸν ἀλαζήνα, καὶ τὸν εἰς τὰ κοσμικὰ παραδεδομένον ἄνθρωπον, ἀπὸ τὰς τέρψεις καὶ τὰς εὐφροσύνας τοῦ βίου, ἡ ψυχὴ ὅμως, ἂν μὲ τὴν απαιτουμένην φροντίδα βαδίζῃ εἰς τὰς προσδιωρισμένας ὁδοὺς τοῦ Ὑψίστου, εὕρισκει πηγὰς ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐξαρύεται παρηγορίαν εἰς τὰς μεγαλητέρας ὁδύνας, παρηγορίαν ἱκανὴν νὰ ἐξαλείψῃ πᾶσαν καὶ ἐξωτερικῶς καὶ ἐσωτερικῶς θλίψιν ἀπὸ τὴν συνήθη τῆς ἔδραν, τὸ κατοικητήριον τῆς ἀσθενείας καὶ τοῦ πόνου. Μὲ ἀξιέραστον καὶ ἀξιομίμητον πραότητα θέλεις ἰδεῖν ὅτι τοιαύτη βάσανος, νὰ εἶπω οὕτω, μολονότι προσβάλλει τὰς αἰσθήσεις καὶ καταθλίβει τὴν σάρκα, εἶναι προητοιμασμένη τρόπον τινὰ ἀπὸ τὸν Πάνσοφον καὶ Πανοικτίρμονα Δημιουργόν, πρὸς καθαρισμόν παντός μιάσματος τὸ ὁποῖον προσκολλάται εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὴν διαφθείρει. Τὸ καλύτερον μάλιστα τῆς ψυχῆς σου, τὸ ὁποῖον ἐπιθυμοῖς περισσύτερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἐξωτερικὰ πράγματα, θέλει σὲ παρακινεῖν νὰ παραδέχῃσαι εὐχαρίστως τὰ παθήματα τοῦ σώματος, τὰ ὁποῖα ἔχουσι τὴν δύναμιν νὰ καλητερεύωσι τὴν ὑγείαν τῆς. Ἐν ἐνὶ λόγῳ, εἰς τὴν ἀσθενείαν ὅλος ὁ ἄνθρωπος πάσχει ἀθλίως, ὅταν παραμελῆται ἡ ψυχὴ ὅταν δὲ φρον-

τίζωμεν δι' αὐτὴν καὶ τὴν παρατρέφωμεν εἰς τὴν θείαν ἀλήθειαν, μόνον τὸ ἄχρηστον μέρος μας αἰσθάνεται τὸ κακόν.

Διὰ νὰ προχωρήσωμεν δὲ περαιτέρω—ὁ θάνατος ὁ ὁποῖος ἀνακαλύπτει πᾶσαν ἀπάτην, ὁ θάνατος, ἡ Λυδία λίθος πάσης ἀληθοῦς ἀξίας, καὶ ἐπομένως ὁ βασιλεὺς τῆς φρίκης διὰ τοὺς ὅσοι περὶ παντός ἄλλου μᾶλλον ἢ περὶ τῆς ψυχῆς των ἐφρόντισαν, καὶ αὐτὸς ὁ θάνατος, λέγω, ἐπιθεβαιόνη τὴν μεγάλην σου ὡς πρὸς τοῦτο γνώσιν. Ἡ κλίνη τοῦ θανάτου, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὁ εὐθυμος, ὁ εὐτυχὴς, καὶ ὁ εὐγενὴς μετὰ τρόμου καὶ φρίκης κλίνουσι τὰς κεφαλὰς των, εἶναι ἡ σκηνὴ εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναφάβνεται ἡ σταθερότης τῶν ὅσοι ἐνησχολήθησαν εἰς τὸ χρησιμώτερον πράγμα, τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς των. Τρέμουσιν ἐκεῖνοι διότι δὲν εἶναι προητοιμασμένοι, διότι ἔχασαν ὅλα ὅσα ἐξετίμων καὶ ἐθεώρουν ὡς πολλοῦ λόγου ἀξία, διότι ἡ μέλλουσα μεταβολὴ των δὲν τοὺς ὑπόσχεται τίποτε, καὶ εἶναι πολὺ μάλιστα ὅτι δὲν ἐδυνήθη νὰ τοὺς ἐκπλήξῃ μὲ τὰ τρομερὰ τῆς ἀμεριμνησίας των ἐπακόλουθα. Διὰ τοὺς ὅσοι ὅμως ἐνησχολήθησαν κατὰ τὸ δέον διὰ τὴν ψυχὴν των κάθε τι φέρει ἀλλοίαν ἐποψιν. Πρέπει νὰ ἀφήσωσι τὸν κόσμον; Ἄλλὰ πρὸ πολλοῦ ἐκεῖνοι τὸν ἀφῆκαν καὶ τὸν ἠρνήθησαν. Πρέπει διὰ παντός ν' ἀπορρίψωσι τὰ κοσμικὰ ἀγαθὰ; Ἄλλ' αὐτοὶ μὲ πᾶσαν γαλήνην καὶ πραότητα τὰ ἐγκαταλιμπάνουσιν. Ἐνῶ συλλογίζονται ὅτι τὰ πλούτη τῆς αἰωνιότητος εἶναι ἰδικά των. Οὔτε παραπονοῦνται δέ, οὔτε

γογγύζουσι προσκαλούμενοι νά αναχωρήσωσιν ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτον, ἐπειδὴ πρὸ πολλοῦ ἐπρόσμενον τὴν ἀναχώρησιν ταύτην, ὡς μετέβασιν τῆς ψυχῆς εἰς τὴν ἰδίαν καὶ αἰώνιον αὐτῆς κατοικίαν.

Τῶνόντι δ' εἰς τὴν ὄραν τοῦ θανάτου των αἱ χριστιανοί, ὅσοι, δηλαδή, λαβόντες ἀνηκόντως τὰ μέτρα των, πρὸ παντὸς ἄλλου ἐφρόντισαν διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς των, ἔδωσαν τρανώτατα δείγματα περὶ τοῦ πόσον φρονίμως ἐφέρθησαν εἰς τὴν ὄραν τῆς θλίψεως καὶ τῆς στενοχωρίας τοῦ σώματος. Οἱ κομψότατοι δ' οὗτοι στίχοι τοῦ Ἰησοῦκίου ἀξιόλογα περιγράφουσι τοὺς εὐτυχεῖς ἐκείνους αἱ ὁποῖοι ἐπρατίμησαν τὴν ψυχὴν των περισσότερον ἀπὸ πᾶν κοσμικὸν ἀγαθόν.

Παρακτὸς τῶν ὅσα χαίρει εἰς τὸ στάδιον τοῦ βίου

Ὁ καλὸς καὶ ἀποθνήσκων διὰ νέου προνομίου
 Ἀνταμείβεται ἐξ ὕψους.—Εἰς τὴν κλίνην τοῦ θανάτου
 Φωνὴ θεία τὸν κηρύττει κληρονόμον ἀνεκφράστου
 Δόξης καὶ εὐδαιμονίας, καὶ τοὺς ἄλλους δὲ πλησίον
 Προσκαλοῦσα, Ἰδοῦ, λέγει, διὰ σῆς λαμπρὸν βιβλίον. (*)

Ὅλα δὲ τὰ χαρίσματα ταῦτα τὰ ὁποῖα σὲ δίδονται χάριν τῆς μεγάλης διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς σου φροντίδος, εἶναι ἔτι μᾶλλον ἄξια προσοχῆς, διότι καὶ δὲν εἶναι διόλου ἀθέβαια καὶ ἄστατα ὡς ἔλλα τὰ ἐγκόσμια πράγματα. Ὑπερισχύεις, παρ. χάρκατὰ τῶν μεγαλητέρων κινδύνων εἰς τὸ πεδῖον τοῦ

(*) Νυκτερινοὶ στοχασμοὶ—Βιβλ. Β'.

πολέμου, ἀπολαύεις τὸ ὄνομα τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὸν βαθμὸν τοῦ ἄρχοντος, πλὴν καὶ πολλάκις πίπτεις θῦμα εἰς τὴν αἰμοσταγῆ μάχην, ἣ καὶ μετὰ μικρὸν λησμονοῦνται αἱ ἐκδουλεύσεις σου. Ἀναφλέγεται ἀπὸ ἀκόρεστον δίψαν τοῦ ν' ἀνυψωθῆς εἰς τὴν θέσιν τῶν σοφῶν, καὶ φθείρεις τὴν ὑγείαν σου μετὰ τὴν ὑπεβολικὴν σου σπουδὴν, πλὴν καὶ ἀποθνήσκεις πολλάκις λυπούμενος διὰ τὴν μικρὰν φήμην τὴν ὁποῖαν ἀπῆλαυσεις. Καταβάλλεις μεγάλους ἀγῶνας διὰ νά ἐπιτύχῃς εἰς τὸ ἐπάγγελμά σου, καὶ ὅμως ἄπειρα ἐναντία περιστατικὰ τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι εἰς τὴν ἔξουσίαν σου νά προΐδῃς, σὲ φέρουσιν ἀδιακόπως προσκόμματα, καὶ ἡ πτωχεία διαμένει ἡ μερίς σου. Ζητῆς μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν νά ἀπολαύσῃς χάριν τινα ἀπὸ τὸν προστάτην σου, ἀπὸ τὸν φίλον σου, ἀπὸ τὸν συγγενῆ σου, καὶ ἐλπίζεις ἐξάπαντος νά ἐπιτύχῃς, καὶ ὅμως ἄλλος τις ἐμβαίνει εἰς τὸ μέσον, καὶ ἀπολαμβάνων ὅ,τι σὺ, κατὰ τὴν ἰδέαν σου, εἶχες πλέον εἰς τὰς χεῖράς σου, σὲ κάμνει ὥστε καὶ αὐτὸ τοῦ προστάτου, τοῦ φίλου, τοῦ συγγενοῦς σου τὸ ὄνομα νά ἀποστραφῆς. Ἄπειρα δὲ καὶ ἄλλα παραδείγματα ἐλεινοτέρων ἀποτυχιῶν ἀπ' ὅσας ἤδη περιεγράψαμεν ἀπαντῶμεν κατ' ἐκάστην εἰς τὸν παρόντα βίον. Ἄλλ' ἂν, ἐκ τοῦ ἐναντίου, ἐρρίψῃς τὴν φροντίδα σου εἰς τὴν διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ σωτηρίαν τῆς ψυχῆς σου, δὲν σὲ μέλει πλέον τίποτε διὰ τὰς μεταβολὰς αἱ ὁποῖαι εἶναι τοσοῦτον συνδεδεμέναι μετὰ τὰ πράγματα τοῦ καιροῦ καὶ τῶν αἰσθήσεων. Ἡ ἰδική σου δοσοληψία, νά εἶπω οὕτως, εἶναι πλέον μὲ

τὸν Ὑψιστον Θεὸν εἰς τὸν ὁποῖον δὲν ὑπάρχει διόλου ἀλλοίωσις, οὔτε σκιά μεταβολῆς. Εἴτε λοιπὸν πλούσιος εἶσαι ἢ πτωχός, εἴτε ὑψηλὸν ἐσθμὸν κατέχεις ἢ εἶσαι ὄλιγος διόλου ἀσώμαντος, εἴτε ἀγαπάσαι ἢ μισεῖσαι ἀπὸ ἐκείνους ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐξαρτᾶσαι, εἴτε χαίρεις ὑγίαν ἢ καταθλίβεται ἀπὸ δεινὴν ἀσθένειαν, πάντοτε πρέπει νὰ ἐρωτᾷς τὸν ἑαυτὸν σου ποίαν πορείαν πρέπει νὰ λάβῃ διὰ τὴν παροῦσάν μου εἰρήνην καὶ εὐδαιμονίαν; Ὁ ὁρθὸς λόγος, ἡ συνείδησις, ἡ Ἱερά Γραφή σὲ ἀποκρίνονται ὅτι ἡ ἀσφαλὴς πορεία τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ λάβῃς εἶναι νὰ φροντίζης, πρὸ παντὸς ἄλλου, διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς σου.

Περαίνοντες δὲ τὸν λόγον, προσθέτομεν ὅτι τὰ ὀλίγα ἔτη τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου τὰ ὁποῖα παρέρχονται τοσοῦτον ταχέως καὶ ἀποκατασταίνουσι πτωχὸν ἐκείνον ὁ ὁποῖος δὲν ἐφρόντισε διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του, διὰ σέ, ἐκ τούναντίου, θέλουσι θησαυρίσειν ἀληθῆ πλοῦτη εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ καθὼς ὁ εἰς ξένην γῆν παρεπιδημῶν ἐργάτης, φρονίμως, ἀντὶ νὰ διαφθεῖρῃ τῆδε κάκεισε τὰ χρήματα τὰ ὁποῖα κερδίζει, τὰ στέλλει κατ' ἔτος εἰς τὴν πατρίδα του, ὥστε, ὅταν ἐπιστρέψῃ εἰς αὐτήν, νὰ χαρῆ τοὺς καρποὺς τῶν κόπων του, τοιοῦτοτρόπως καὶ σὺ θέλεις ἐναποθέτειν τὰ πλοῦτη σου εἰς τὸν Θεόν. Ἐββαίος ὢν ὅτι, διὰ τοῦ θανάτου, θέλεις ἐπιστρέφειν εἰς τὴν εὐτυχῆ πατρίδα σου, ὅπου μεταξὺ τῶν συγχαίρόντων ἀγίων τε καὶ ἀγγέλων, θέλεις ἀπολαύσειν « κληρονομίαν ἀφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμέραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς. » (*)

(*) Α'. Πέτρ. α'.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗΣ ΓΝΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΛΕΙΨ
ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ.

Δόξα σοι, Πάτερ τῶν πνευμάτων πάσης σαρκός, διότι ἐδημιούργησας τὸν ἄνθρωπον κατὰ τὴν εἰδίαν σου εἰκόνα, διότι ἐνεφύσησας εἰς αὐτὸν ψυχὴν ἰκανὴν νὰ γνωρίζῃ τὰ θαυμάσιά σου καὶ τὰς ἀπείρους σου τελειότητας.

Δόξα σοι, διότι εὐκρινέστατα ἀνεκάλυψας ποίαν ἀξίαν αἱ ψυχαὶ ἡμῶν ἔχουσιν ἐνώπιόν σου, διότι παρείσχης τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν νὰ σώσῃ αὐτάς, ἐνῶ ἦσαν ἀπωλεσμένα διὰ τῆς πτώσεως τῶν προπατόρων ἡμῶν, καὶ διότι οὕτως ἤνοιξε διὰ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ νίαν καὶ ζῶσαν ὁδόν, διὰ τῆς ὁποίας αἱ ἔνοχοι ἡμῶν ψυχαὶ δύνανται νὰ εἰσέρχωνται μετὰ θάρρους πρὸς σέ, νὰ ἀθουάνωνται, νὰ καθαρίζωνται, καὶ νὰ ἀξιόωνται νὰ κατοικῶσιν αἰωνίως ἐν τῇ ἐνδόξῳ σου παρουσίᾳ.

Δόξα σοι, ὅστις ὑποσχέθης καὶ ἀπέστειλας τὸ Ἅγιόν σου Πνεῦμα ἐξ οὐρανοῦ, διὰ νὰ φωτίζῃ, νὰ ὁδηγῇ, καὶ νὰ ἀγαθῇ τὰς ψυχὰς τῶν προσερχομένων σοι διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Σὲ ἀποδίδομεν, ὦ Θεὲ, τὰς ἀνυποκρίτους εὐχαριστήσεις ἡμῶν διὰ τὰς ἰπανελημμένας ὑποσχέσεις τῆς δόξης, τὰς ὁποίας ἐναποταμίευσας ἐν τῷ οὐρανῷ διὰ πᾶσαν ψυχὴν ἀπερχομένην ἐκ τῆς ζωῆς ταύτης, ἐν ἀληθείᾳ πίστει καὶ φόβῳ τοῦ ὀνόματός σου. Μετὰ προθυμίας δὲ προσέτι ἀνομινοῦμεν τὰ πρὸς ἡμᾶς

σπλάγχνα τοῦ ἐλέους σου, διότι ἐξέθεσας ἠνεωγμένον, οὕτως εἰπεῖν, τὸν ἄδην ἐνώπιον ἡμῶν, ὥστε καλῶς γιγνώσκοντες τὴν τρομερὴν τοῦτον τόπον τῶν βασάνων, τὴν φυλακὴν τῶν ἀπωλεσμένων ψυχῶν, νὰ ἀγωνιζώμεθα πάντοτε νὰ ἀποφεύγωμεν αὐτόν. Σὶ εὐλογῶμεν δι' ὅλας τὰς ἐν τε τῷ λόγῳ καὶ τῇ προνοίᾳ σου προσκλήσεις, νοουθεσίας, καὶ προτροπὰς, τὰς ὁποίας προσδιώρισας πρὸς καθοδηγίαν ἡμῶν, ὥστε πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ προτιμῶμεν τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν μας.

Καὶ νῦν δὲ, ὦ τρισένδοξε Πάτερ! στέψον, διόμειθά σου ταπεινῶς πᾶσαν τὴν ἀγαθότητά σου ταύτην, κάμνων αὐτὴν νὰ ἐπενεργῇ δραστηρίως εἰς ἡμᾶς, ὥστε νὰ καταβάλλωμεν ζώσαν καὶ ἀδιάκοπον φροντίδα ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ἀθανάτων ἡμῶν ψυχῶν.

Ἀπολύτρωσον ἡμᾶς, ὦ Θεέ! ἐκ τῆς παχυλῆς ἀγνοίας, τῆς μωρίας, καὶ τῆς καταφρόνησεως τῶν πνευματικῶν εὐλογιῶν, εἰς τὰ ὁποῖα ἐκ φύσεως ὑποκείμεθα. Ἀπόσπασον ἡμᾶς ἐκ τῆς μεγάλης ἰσχύος τῶν προσπιπτόντων καὶ προσβαλλόντων εἰς τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν, ἐκ τῆς καταχρήσεως τῆς σωματικῆς υἰείας καὶ δυνάμεως, ἐκ τῶν θελημάτων τῶν ἡδονῶν τῆς ἀμαρτίας, ἢ ὁποιοῦδήποτε κοσμικοῦ ἀγαθοῦ, ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς φροντίδος περὶ τε τὸ σῶμα καὶ πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ, τὰ ὁποῖα ἐκ συμφώνου ἐπενεργοῦσι καθ' ἡμῶν, ὥστε νὰ κωλύωσι καὶ νὰ ἐξαλείφωσι πᾶσαν ἐπιμέλειαν τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν διὰ νὰ σώσωμεν τὰς ψυχὰς ἡμῶν ζώσας. Φύλαξον ἡμᾶς

προσέτι, ὦ Θεέ πάτερ δυνάμει καὶ χάριτι! ἀπὸ τοῦ νὰ παραβλέπωμεν τὰς ψυχὰς ἡμῶν διὰ τοῦ κολλητικοῦ παραδείγματος τοῦ πλήθους, ἢ διὰ τοῦ φόβου μὴ περιφρονηθῶμεν, ὡς θερμῶς ἀγωνιζόμενοι ὑπὲρ τῶν μέσων τῆς σωτηρίας αὐτῶν. Ὅπου ἂν εἴμεθα, καὶ ὁποιοῦδήποτε ἂν ἦναι τὸ ἔργον ἡμῶν, ἀντήχει ἀδιακόπως εἰς τὰ ὅσα ἡμῶν τὴν ἐπίσημον ταύτην ἐρώτησιν· «Τί ὀφειλεῖται ἄνθρωπος ἂν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; ἢ τί θελεῖ δώσει ἄνθρωπος εἰς ἀνταλλαγὴν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;» Ἀδιακόπως δὲ διάθετε τὰς καρδίας ἡμῶν νὰ ἀποφεύγωσι πᾶν ὅ,τι εἶναι ἐπιζήμιον εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν, νὰ ἐπαγρυπνώσιν εἰς προσευχὴν διὰ τὴν διατήρησιν αὐτῶν, καὶ νὰ λαμβάνωσι νέα καὶ ἀσφαλῆ δείγματα, ὅτι θέλουσι σωθῆ τὴν ἡμέραν τοῦ Κυρίου.

Τέλος δ' ὦ Θεέ! ἱκετεύομέν σε ἵνα οἰκτείρῃς τὸ μέγα πλῆθος τῶν παραμελούντων τὰς ψυχὰς αὐτῶν, οἵτινες διαμένουσιν ἐν βραθυμίᾳ καὶ ραστώνῃ, καὶ τοὶ κινδυνεύοντες νὰ ἀπολεσθῶσιν αἰωνίως, καὶ ποιήσῃς, Κύριε! ὥστε νὰ πέσῃ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν ἡ λέπῃ. Ἀπόσπασον ἀπ' αὐτῶν ἅπασαν τὴν τραχύτητα τῆς καρδίας, τὴν καταφρόνησιν τοῦ λόγου σου, καὶ τὴν πρὸς ἐαυτοῦς σκληρότητα, ὥστε ἐπὶ τέλους νὰ κληρονομήσωσι τὴν μεγάλην σου σωτηρίαν, τὴν ὁποίαν προητοίμασας διὰ τὰς ψυχὰς τῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πιστευόντων. Ἐνεκα δὲ αὐτοῦ μόνου σε ζητοῦμεν νὰ ἀκούσῃς ἡμᾶς, καὶ εἰς αὐτὸν πεποιθήμεν, ὡς τὸν Μεσίτην καὶ Σωτῆρα ἡμῶν. Ἀμήν.

 SISMANOGGIO
MICCARO